

PREDGOVOR

Nalazi, zaključci i tumačenja studije (case study) *Europskog instituta za medije – Mediji i izbori*, koju je uredio medijski i politički analitičar *Christophoros Christophorou*, direktor ciparskog Instituta za društvene i političke studije, nisu, kako se izrijekom upozorava, službenim izrazom politike i stavova Europske unije, ali je već iz sadržaja, te osobito primjera koji se podastiru čitatelju, očito da studija ima ishodište u univerzalnim načelima suvremene demokracije, koja se, ističe priređivač, ne bi smjela implementirati usuprot "specifičnim potrebama, kontekstu, tradiciji i kulturi svake pojedina zemlje". Stav priređivača o potrebi da se misli globalno, a djeluje lokalno, preporučuje, uz ostalo, ovu knjigu kako preuzetnim globalistima, tako i jednako preuzetnim nacionalistima. Ona kao da i jednima i drugima izmiče tlo pod nogama.

Najzad, knjiga se sama od sebe iscrpnošću i jednostavnošću, te osobito praktičnošću, preporuča političkim i medijskim stručnjacima, ali i tzv. "običnom čovjeku" koji odbija biti pukom "stadnom životinjom" ili tzv. "ljudskim materijalom", nego hoće sa sebi jednakima biti živim akterom političkog odlučivanja i upravljanja procesima i poslovima od zajedničkog interesa. Da bi to u punoj mjeri mogao izravno ili barem neizravno i postići, traži se minimum uvjeta: slobodni i pravični izbori, te slobodni i odgovorni mediji. Izabrani slučajevi iz već respektabilne prakse Europskog suda za ljudska prava (European Court for Human Rights), koji predstavljaju standarde i tumačenja, te priznaju i potvrđuju posebnu ulogu novinara i medija u odnosu na političke moći

i državne vlasti, čine ovu studiju zanimljivom i za hrvatsko pravosuđe, odnosno, za hrvatske suce.

Hoće li ovdje predviđeni primjeri imati ikakva utjecaja na sudsku praksu u nas, ponajprije kad je o sporovima u koje su upleteni mediji i novinari riječ?

Početno je polazište priredivača studije Christophorosa Christophoroua da narastajuća moć medija traži uspostavu pravila, normi i standarda ponašanja "za svaki trenutak", ali s "posebnim naglaskom na djelovanje tijekom izbornih razdoblja". Naime, kaže se u nastavku, "spoznaja o potencijalima medija u širenju informacija i ideja najvećem mogućem broju ljudi nametnula je zahtjev da mediji djeluju kao *pravični posrednici*, odnosno, *brokeri* u službi demokracije". Otuda i posve nedvojben zahtjev da državne vlasti – bilo izravno, bilo posredno – ne smiju ometati ili ograničavati ulogu medija kao privilegirana sredstva društvenog dijaloga ili *psa čuvara demokracije* za što se koristi engleska kovanica - *watchdog*. No, upravo su izbori u tom pogledu najveća kušnja kako za vlast i opoziciju, tako i za medije, odnosno, novinare – toliko je toga na kocki. Imajući te činjenice na umu, priredivač je studiju podijelio u dva dijela – u prvom dijelu obrazlažu se pravni temelji elementarnih prava koja mora poštivati svako društvo koje ima pretenziju sebe nazivati demokratskim, dok se u drugom upućuje na ključna mjesta najvažnijih dokumenata međunarodnih i regionalnih tijela, institucija i nevladinih organizacija – sam izbor dokumenata svojevrsnim je podsjetnikom na uloge i obveze što ih državne vlasti i mediji imaju svakodnevno, a osobito o izborima.

Uz isticanje tzv. "informiranog izbora" koji jedini odražava "političku volju naroda", a takav, uz ostalo, moraju jamčiti i neovisni i odgovorni mediji, u studiji *Mediji i izbori*, govori se

i o osobito za nas važnim sporednim stvarima demokracije kao što su primjerice financiranje stranaka i političke kampanje, te vjerodostojnost različitih ispitivanja javnog mnijenja tijekom izborne kampanje. Jesmo li u trenutku kad su hrvatska politika i hrvatski mediji već debelo zakoračili u predizbornu kampanju mogli dobiti primjerenije štivo od studije priređene upravo na zahtjev uglednog Europskog instituta za medije, koji bez obzira na početnu ogradu, generalno slijedi stavove i politiku Europske unije?

Dragutin Lučić Luce,
predsjednik Hrvatskog novinarskog društva